

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno pocenostje in da vse po prazniših, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od šeststopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubliani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz Bosne in Hercegovine.

Dunaj 12. avgusta. Sedmi vojni oddelek je včeraj zasedel Travnik, postavil tam poljski telegraf in naredil popolno zvezo z Banjaluko. V Vračar-Vakufu in v Jajcu leži 7 oficirjev in 160 mož ranjenih iz bojov 5. in 7. avg. pri imenovanih krajih.

Dalje se poroča oficijalno: 13. vojni oddelek poroča iz glavnega stana v Žepčah 10. avg., da so turški uporniki, ki so bili tepeni pri Žepčah, ubegnili v Sarajevo.

7. vojni oddelek je 8. avgusta pretepel severo-zapadno od Jajca 5000 vstajev, mej temi so bili trije bataljoni redne turške vojske, po deveturnem boji in jih v beg zapodil. Turkov je mnogo ujetih, 3 kanoni in 3 zastave pripljene. Mrtev je lejtenant Svoboda 10. lovskega bataljona in več mož. Ranjenih je 6 oficirjev in 140 mož. Dne 11. avgusta se je dalje marširalo. Glavni stan se je v Zenico preložil.

„Pol. Corr.“ poroča iz Knina: Tudi v Livnu so fanatični Mohamedanci bili vzdignili se, in umorili turškega vojaškega poveljnika. Turška vojska se je združila z mohamedanskimi vstaji in šla z njimi skupaj v Skoplje, ko so prej več kristijanov v ječo vrgli bili.

Kakor je iz zemljevida razvidno, marširajo zdaj naši vojaki na dveh črtah hitro

naprej proti Sarajevu, in so zdaj že čez polovico pota prešli, ter menda glavne težave premagali. Verjetno je, da se bodo do 17. v planjavi pred glavnim mestom Bosne zbrali in 18. avgusta — na slovesen dan za habsburgsko hišo — Sarajevo napali ter vzeli.

Izguba v „deveturnej krvavej bitvi“ 7. avgusta znaša tedaj 7 oficirjev in 160 vojakov. To je mnogo, a vendar ne toliko, kakor so naši zli proroki ugibali in raznašali, kar s tišči okolo sebe metaje.

Kmetom slovenskim mariborskega volilnega okraja.

Iz Maribora 11. avg. [Izv. dop.]

II.

Dejal sem v „Slovenskem Narodu“ od petka, 9. avgusta, da hočemo Slovenci priti notri v našo hišo, kjer zdaj mi domačini ne sedimo, ampak drugi ljudje, ter da smo za čeli v tiste zборе, katere je naš cesar ustvaril za to, da ljudstva svoje može vanje pošiljajo, tudi svoje ljudi pošiljati. Ti možje so v teh zborih, kjer se jim usta niso smela mašiti, kakor se maše našim novinarjem, ki izven teh zborov nad ljudmi, ki se široko v hiši naši vedejo, včasih godrnjamo. To je te kuratorje naše zelo jezilo in zmislili so si, kako bi se teh naših „hudih jezikov“ iznebili, da pri prihodnjih volitvah za to skrbje, da se ti ne volijo več v te zборе. —

Tu v slovenske mariborske okolici se jim je posebno dobro zdelo, da naše ljudi pri volitvah v deželni in državni zbor strani spr-

vijo. Tam v savinske dolini si niso nič več kaj upali, ker tamošnje gore sin neki nič šale ne razume; on je neki prav grob z ljudmi kuratorjeve družine.

Ali tu okolo Maribora mislijo ti tuji ljudje boljše barantati. Oni računajo na to, da je mariborski mestjan eden tistih mestjanov, ki pošteno tujcu v slovenske svojej domovini služi, in ta bo pomagal; oni mislijo, da je na deželi uže dosti nemškutarskih posestnikov, ki so Slovenca izrili, in močno mislijo, da je iz naše okolice Slovenec, ker tu pa tam tudi nemški govori, uže čisto izneverjen in odtujen svojemu domačemu slovenskemu ognjišču. Zraven si mislijo, da so zadnja leta Slovence v naši okolici do dobrega ožulila, in pravijo, da bode ta lačna zadolžena slovenska para morala voliti, kakor bode nemškutarski usiljevani kurator zvižgal.

In ker vedo, da je Slovenec bolj ponižen, kakor je Bogu ljubo, in da še zmirom klobuk rad pod pazduho nosi, če s kakovim nemškim „gospodom“ govori, in ta Slovenec „gospoda“ tudi tam prav ponižno posluša, kjer ta mož nema nič opravka in nič besede, ampak kjer svoj posel sleče in kakor navaden človek okolo hodi.

Stranka, ki neče, da Slovenec v lastnej hiši pride za mizo, je tedaj iztuhtala, da bode dobro tacega „gospoda“ za poslanca v deželni zbor postaviti, ker ta bode suknjo z zvezdami oblekel, in Slovenec bode klobuk pred tem kandidatom snel, in prav v tistem strahu, kakor je nekdanj kakega oskrbnika robote in desetine pogledaval, bode prišel v Maribor, in s

Listek.

Lužički Srbi.

Da zamorejo tudi mali narodi svoje življenje gojiti in ohraniti, in sicer kljub vsem stiskovanjem in pri najnepovoljnejših okoliščinah, nam prelepo spričujejo Lužički Srbi v nemške državi. Te dni je prinesel češki „Občan“ članek o teh Srbih, katerega hočem tudi jaz tu podati. Akopram smo mi Slovenci v primeri z Lužičkimi Srbimi skoro velik narod, vendar bi ne bilo odveč, če si jih vzamemo v izgled. Če bomo le čakali, da bi drugi za nas storili, kar je naša sveta dolžnost, nam ne bo zamogel nihče pomagati, če bi tudi hotel. Ko bi imeli mi le malo dobre volje in le nekoliko požrtvovalnosti za občni blagor, kmalu bi bile naše razmere veselejše. Kadar kaj pišem, gotovo mi pride vsakrat na misel naša strašanska letargija v narodni stvari. Zdi se mi, da se ta malomarnost nikakor ne manjša, ampak celo raste, in to zadnji čas, ko bi nas vendar vse moralo navduševati. A pustimo to in rajši

poglejmo, kako da se drugod trudijo v tem oziru.

Ozemlje, na katerem stanujejo zdanji Lužički Srbi — piše „Občan“ — je deloma na Saksonskem (v okraji Budišinskem), in deloma na Pruskem (krajina Brandenburgska, okraj Frankfurtski, in v Šleziji okraj Lehnicki). Lužički Srbi so oklopljeni z morjem nemškega življa in njih ozemlje je od Slovanstva v obče skoro popolno odločeno. Njih junaško bojevanje za ohranjenje od dragih očetov podedovanega jezika, ta boj, ki ga bojuje to perišče neustrašenih čestilcev svojega jezika proti tisočim napadom in stiskovanjem uže mnoga leta, nam podaja v svojem teku krasen izgled plemenite ljubezni do svojega naroda, in lep dokaz životne moči slovanskega plemena, s posredstvom katere se more pri vnetem sodelovanju zvestih rodoljubov vzbuditi, in pri stalnem življenji obdržati mal narod tudi tam, kjer ga je neprijateljska sila v žrtev svoje narodne intolerantnosti mislila skoro popolno v grob potlačiti. V narodnem oziru morajo Lužički Srbi prenašati mnogo trpkostij. Svojega lastnega jezika, tega vccemu narodu,

vsacemu človeku v svobodno rabo danega zaklada, ne smejo rabiti svobodno v svobodnej domovini. Neprijatelji delujejo na popolno uničenje Lužičkih Srbov, in ti se morajo z njimi vedno bojevati za lastno domače ognjišče.

Od pradavnih časov stanujejo v Lužici Slovani, imevši dolgo časa samostalno celoto. Pozneje je pripadala ta mala krajina zdaj Braniborskemu, zdaj Češki. Leta 1526 je prešla k Avstriji, potem (1635. leta) k Saksonski, in končno je bila razdeljena mej Pruskem in Saksonskem (l. 1815). Tako se nahaja še zdaj in se deli na gornjo Lužico (saksonsko) in spodnjo (prusko). Tekom nepokojnih stoletij je bila Lužica zaplavljen z nemštvom. Denes imamo Lužičkih Srbov nekaj nad 200.000 duš.*) In to perišče ljudij deluje od l. 1830 sem z znatnim vspehom v vzbujanje svoje skoro uže izumrle narodnosti, povzdiguje lastno literaturo, in napreduje v obče s časom. Prvi znatnejši poskusi domače pismenosti v Lužici ne segajo dalje, nego do druge polovice 17. stoletja. Razna pritiskovanja od gospodujočega

*) Jordan jih je štel l. 1842 samo 150.000.

klobukom pod pazduho bode glasove svoje oddal g. Seederju, katerega nemškutarji za kandidata za deželni zbor za naš volilni okraj postavljajo.

Zraven računijo ti ljudje tako: g. Seeder je po svoji službi tak mož, da časopisi slovenski ne smejo dosti zoper njega pisati, ter ljudem povedati, da je ta g. Seeder kot „politični“ človek ravno tako sposoben za slovenskega poslanca, kakor mačka za stražo pri maslu, ali volk za pastirja, ali kozel za vrtarja. Oui mislijo, da bodo njegovi podložni pri prvotnih volitvah uže tako delali, da bodo taki možje za volilne može izvolili se, ki se dajo, kakor hitro bodo Seederjeve zvezde zagledali, v kozji rog pognati.

Ti naši kuratorji tudi mislijo, da bode g. Seeder svojo „veljavo“ ven nad učitelje poslal, da bode ta učitelje dresiral, in ti učitelji pa da bodo vas kmete prav mehke napravili, in če še tako ne pojde, bodo gg. Grill, g. Korber in drugi prav sladko z volilci govorili, in Slovencu se neki strašno dobro zdi, če kakov Grill, ali Korber, tak „gospod“ tako lepo s kmetom govori.

G. Seederju so dodali g. Seidla za so-kandidata za naš okraj, češ, ta mož je dozdej slovenske volilce mariborskega volilnega okraja v kompaniji s prijateljem g. Brandstetterjem, ki se zaradi tega, ker je prehitro hotel obogateti in je nekaj ljudem pezo žepa olajšal, v ječi kesa, spravi do tega, da so ga za poslanca volili. Zdej bi rad v drugo voljen bil, ta Seidl. Imenoval se je ta isti g. Seidl vsak dan pri Brandstetterjevi obravnavi. Ali jako močan in trdokožen je bil, ta Seidl, ta „mož“, izmuznil se je. Ta nemški mož mora „neumnemu Slovencu“, tako računijo naši nemški tarski kuratorji, zelo velika glava se zdeti, in pametne ljudi je treba v deželni zbor poslati. Da Seidl nij prijatelj slovenskega ljudstva, da to ljudstvo, kakor je on dolg in širok, ne ljubi, to ne dene nič, tudi nič, da je neopravičen menjice podpisaval, da je Brandstetterjev dober prijatelj, — nemška „glava“ je, — pa je, in Slovenec mu bo dal glasove.

Seidl je penzioniran oficir, ali oficir je, kot tak ne sme menjice podpisavati, a on jih je za več tisoč goldinarjev, vedoč, da nekaj dela, kar ne sme postaviti!

Lani v tem času so bile volitve za deželni zbor na Kranjskem. Kuratorji slovenskih Kranjcev so tedaj tudi tako računili, kakor zdaj računijo v Mariboru. V črnomeljškem okraju, mej belimi Kranjci postavili so Seederju podobnega moža, g. Mahkota, za kandidata. Tam so mislili: g. Mahkot mora zmagati, ker ta mož „nij sovražnik“ slovenskega ljudstva, baje, da je sin slovenske matere, in na glasu je celo, da „za Slovence nekoliko skrbi“. Zaradi tega imajo tega moža beli Kranjci prav „radi“. Ali ko je bil ta mož komandiran, da se belim Kranjcem za poslanca v dež. zbor ponudi, rekli so trdi tamošnji kmetje: Vse lepo, čestimo te kot Mahkota v tvoji službi, naše fare si fant, nisi sovražnik, kakor se kažeš, našega ljudstva: ali glej, ljubi, ti si „politični“ človek in imaš necega gospodarja nad soboj, moraš govoriti, kakor ta gospodar hoče, drugače prideš ob kruhek in lačen nisi rad, — Bog ti grehe odpusti — vbogal boš, in če se nemškutarskim „kuratorjem“ ne bode zdelo, nam kak kos naše prošnje privoliti, ne boš se smel za ta kos, za nas potegniti, ampak glasoval boš za suhi kruh in vodo. Mi te imamo radi, tako so ti ubogi, a pošteni beli Kranjci, ti možje rekli, pred katerimi mora vsak pošten slovenski človek klobuk z glave sneti, — ali za poslanca v deželni zbor, kjer gre za to, ali pridemo mi Slovenci v lastnej hiši za svojo mizo, ali bode še naprej nemškutar tam sedel, — za tega poslanca te ne bomo volili. In pustili so ti ubogi ali vrli beli Kranjci Seederju podobnega kandidata g. Mahkota na cedilu. Na zdravje možje beli Kranjci! — kmetje mariborske okolice bodo 12. septembra t. l. vam srčne pozdrave poslali in g. Seederja in prijatelja Brandstetterjevega, g. Seidla pustili na cedilu, ker kakor vi, mislijo tudi ti naši slovenski kmetje in menijo, da so prednje straže proti kuratorjevi vojski, prednje straže ne smejo biti kilavci in bojazljivci, za čast Slovence gre boj, in pošteno morata Seeder in Seidl štrbunkniti v lužo!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. avgusta

Cesar se v pismu do ministra kneza Auersperga zahvaljuje za dokaze vernosti in

udanosti ljudstva na Češkem, katera čutila je pokazavalo ob priliki dohoda cesarjeviča Rudolfa v Prago.

Na **Hrvatskem** so bile včeraj orve in so denes druge volitve. V Sisku in Belovaru sta vladne narodne stranke kandidata, Kotur in ban Mažuranić bila enoglasno voljena. Ta prvi začetek kaže, da bode vladna narodna stranka tudi po teh volitvah tako močna, kot je bila dozdej. Narodna opozicija nij bila organizirana dovolj, da bi mogla znatne vspehe imeti.

Oberskih volitev je dozdej znanih 347, mej temi je 219 vladnih, 68 zedinjene opozicije, 47 skrajnih levičnikov, 12 je divjakov, 11 ožjih volitev. V Reki je bil minister Tisza voljen.

Vnanje države.

Naravno je, da **Srbija** postavlja na Drini opazujoče vojne oddelke, ker se ima bati, da od Avstrijev tepena mohamedanska sodraga ne udari čez srbsko mejo in v Srbiji pleni.

Iz **Grecije** se poroča, da je te dni 400 Čerkesov prišlo v Preveso. Grški ministar je za to vložil pri turški vladi protest, da se Čerkesi pošiljajo mej grško prebivalstvo.

Angleški listi še zmirom hudo kritikujejo obsedenje Cipra. „Daily News“ dokazujejo, da ne bode posest tega otoka imela prav nobene koristi za Anglijo v slučaju, če Rusija hitro začne vojsko. — Lord Beaconsfield je zbolel. — Tudi vodja liberalcev John Bright je zelo bolan. — Parlament se bode najbrž v soboto odložil.

Na **Nemškem** i na dalje izpadajo ožje volitve za liberalce neugodno. Tudi v Mainzu so propali. — Tudi lord Salisbury se je v svojem zadnjem govoru iz Nemcev norca delal, da imajo 12—13 strank v eni državi, da nimajo prave organizacije, in duha za svobodo.

Dopisi.

Iz Gorice 10. avgusta [Izv. dop.]

Neki ljudje so nas Slovence zmirom le kot interesantno ljudstvice šteli, ki je prezanimivo da bi se kdo dosti z njim pečal; nijso si mnogo las z nami belili, privoščili so nam jerobstvo Nemca ter Laha, češ, ta dva sta uže polnoletna — omikana, ta dva naj učita tega — Slovence vsak po svoje, kakor jima drago, mi pa bomo skrbeli, da se jok Slovence in izdihovanje po prostem zraku ne bo slišalo. Skrbelo se je prelepo za-to. Lahu so dovolili vse v slovenskih deželah; protežirali so ga nasproti Slovencu. Vse kar je moglo Lahu pota ogle-

življa, in razne nepogode so bile uzrok, da se Lužičani o svojem času nijso poprijeli duševnega dela, in tako branili svoj jezik, nravi in narodne običaje pred prodirajočim nemštvom.

Stoprav v prvi polovici 17. stoletja je pri Lužičkih Srbih hipoma vzšla danica narodne svitlobe. V domačem jeziku so se zatele izdajati molitvene in druge knjige. Do l. 1700 je imela lužička pismenost komaj 50 del, leta 1800 jih je imela čez 200, kar je gotovo nasledek neutrudljivega delovanja. Z jedno roko se je delalo za narodno zavest, z drugo pa v obrambo. S tem, da je bil l. 1815 del Lužice prideljen k Pruskeji, se je narodnemu razvoju Lužičkih Srbov zadala velika rana. Narodni prvaki, ki so se poprej zavzemali za narodno stvar, so se zaradi neblagih razmer zdrževali svojega dela; duševna plodovitost je upadala in nastopala je mlačnost. Lužički učenjaki so zapustili svoj jezik in pisali — nemški. Ljudstvo je spadalo pod dve upravi, in bilo tako razdrobljeno na dva dela, in to je zelo podpiralo germanizacijo, katerej so se duri v narodno življenje odprle na stežaj. Tako je ginil ves narodni duh v Lužici in nasilstveni

germanizatorji so gledali s škodoželjnim pomirjenjem na novi sad svojih kulturonosnih prizadevanj.

Vendar njih radost nij imela biti popolna. Ljudstvo še nij narodno zamrlo — ono je le spalo in treba je bilo samo mogočnega glasu, ki bi iz spanja budit na novo življenje. In tak se je dosti kmalu ozval. Nastopil je Hrabroslav Lubenski, duhovnik v Budišinu († 1855), prvi buditelj narodne zavesti po žalostnej dobi narodnega spanja. Ustanovil je prvi časnik v lužičko-srbskem narečju z imenom „Tydzenska Nowina“ in leta 1847 „Srbsko Matico“. Ta mož je dosti pisal sam, podpirali so ga pa tudi drugi. Prošt Gorni je ustanovil „Lužičana“, ki s prospohom budi pri zapuščenem ljudstvu spoštovanje in ljubezen do lastnega roda; povzbudil je uže mnoge čvrste moči za narodno delovanje in zagotovil literaturi daljni razvoj.

Razen tega imajo Lužički Srbi 7 vednostnih društev, 4 javne knjižnice, 7 tiskaren, gimnaziji v Budišinu in v Grlici, dva seminarja, jedno versko in okrog 120 elementarnih šol. Nij treba pristavljati, da vpljiva ta napre-

dek blagodejno na vse prebivalstvo male pokrajine. V teku 20 let se je povzdignila omika, nravnost in s tem tudi blagostanje narodovo tako, da Lužico tisti, ki jo je videl pred 20 leti, denes komaj spozna. Lužički seljak se je odrekel piti, dela pridno, ima lastno prepričanje in dežela cvete. Germanizacijska propaganda še do zdaj nij prenehala in se gnjezdila v elementarnih šolah. Šolski nadzorniki skušajo izvrševati z veliko gorečnostjo leta sostav moderne nemške odgoje. Srbske šolske knjige se mečejo v kot in nadomestujejo jih nemške. Tako se godi zlasti v spodnji Lužici.

Kljubu vsem tem krivicam in nasilstvom, je ljudstvo vendar goreče udano maternemu jeziku, čegar lep dokaz nam dajo roditelji takih otrok, ki se v šoli ne morejo svoje materinščine naučiti. Oni nadomestujejo s privatnim podučevanjem svojim detetom to, česar jim v tem oziru odtegujejo mačahine šole. Nek znatelj srbskih razmer pripoveduje to-le: Za slovansko srce je neizmerno radostno biti priča ginljivega prizora skromne, sicer vendar tem gorečnejše ljubezni do naroda, ko utrjeni kmetovalec zvečer na mesto, da bi privoščil

điti v trgovstvu, storilo se je; vse, kar je Slovence odstranjevalo od njega, storilo se je tudi. Sistema je terjala, da se dosti laških kolonij mej južne Slovence spravi, ki potem Slovenstvo lahko izpodrivajo iz dednih svojih mest. Prevažno je jadransko morje in prelahko tam živi premožen ljud, da bi se njegovo obrežje slovanskemu rodu prepustilo. In lepo se je pisarilo o lepem prijateljstvu Nemca in Italijana.

In lepo hodilo je v klasje to nemško italijansko prijateljstvo; in da nij več v tem se zgodilo, krivda je bolj žilava narava naših južnih Slovencev in menj ekspanziven značaj Italijanov. Trst, Gorica dobili sti po javnih zavodih laški značaj. Tu je po mnenju avst. kulturnoscev kultiviralo se. Cela kultura seveda obstoji po večjem v tem, da srednji stan laški govori, v drugem se ta pač malo ali nič ne odlikuje od slovanskega srednjega stanu, reče se celo lahko, da je naš človek srednjega stanu dosti omikanejši od lahonskega ali laškega.

In to izgojeno nadvladanje in premoč italijanskega življa v Trstu in Gorici se včasih vpenja in roge pokazuje in prav odkrito izreka, da je sito avstrijskih dobrot, ter da teži tje v naročje italijanske matere. — Doživeli smo, kar smo Slovenci zmirom ponavljali, da italijanski živelj v Avstriji ne misli pošteno. Nijso nas gori na Dunaji poslušati hoteli; zavračali so nas, da to jeza v nas govori. In ko se je tu pa tam pokazalo, da Lah v naših deželah vence v Italijo pošilja ter z vsem južnim svojim ognjem zjedinjenej Italiji napiva, želeč si časa, ko bode tudi Trst in Gorico z njo zjedini, tudi tedaj se nič nij mnenje na Dunaji o teh Italijanih spremenilo; reklo se je, da mnenje par „prenapetežev“ ne more biti merodajno. Ti „prenapeteži“ pa so rasli ko gobe iz tal, in ko je vročina v juliju leta 1878 malo vplivala na krv južnih teh ljudij, oglaševali so se na vseh straneh, da jim je Avstrija deveta briga. V Italiji tabor za taborem, izjavljajoč se za zjedinjenje, telegrami iz Trsta, Gorice, gorki pozdravi iz teh mest ta boritom, in nij jeden tabor v Trstu in Gorici po Lahih osnovan, ki bi se nasprotno, to je avstrijsko izjavil! — Kaj še hočete več? Ali še čakate, da bo v Trstu in Gorici še vese-

lejše ta želja po zedinjenju z Italijo hodila na dan?

Leta 1866 se je transparentno pokazalo, kako Italija o Avstriji misli; — to se pri nas nij videlo. Pač, nekaj začne deska s čela naših Nemcev padati, nekaj uvidavajo in to je, da se ideje ne dajo zatreti, in boje se zdaj za Trst, misleči, da se Italijani ne bodo dali spreobrniti in da v bodoče jedenkrat ta ideja o naših Italijanih mogočno vsplamti in tedaj bo težavno brzdati te ljudi. Računijo zdaj na južne Slovence in pravijo, da nij toliko Italijanov; tolažijo se, da bo zvesta avst. para — Slovan uže svoje storil, ter nož italijanskega „brava“ odbil!

Nekaj naj dalje mislijo! Italijan jerob slovanskega ljudstva na obrežji Adrije bo sè svojo močjo čedalje več si iz Slovanov renegatov stvaril, poitaljančenje bo napredovalo. In koliko bo borni Slovan kos v tehničco nasproti Lahu vreči, če mu nij dano, da pride sam do moči na lastnej svojej zemlji!

Neki državniki ne vidijo, da so ideje mogočnejše, nego bajoneti, in oni ne vidijo, da je ta ideja nemške države zjedini, ter Elsass-Lotringijo vzela, oni ne vidijo, da v Italiji in v naših Italijanih ta ideja zdaj krv segreva. Pri nas se ne vidi, da je Slovan naravni stember Avstrije, ki ven gledati ne more, ker je teritorialno, na Avstrijo navezan, ki bi se zbog tega ojačiti moral, da bi jednok v stanu bil, trdo sosedu na tla vreči, ki ogenj pod avst. domačo streho nosi.

Ah, kako veselje je to, če statistika pove, da se npr. germanizacija po slov. mestih in trgih vedno širi, kako se v roke ploska, če se izve, da Italijan vedno več zemlje pridobiva, kako zadostenje to, če se izve, da Čehom germanizacija v slov. hišo leze, in da se nemški element tudi doli na Hrvatskem širi!

Iz Ljutomeru 12. avg. [Izv. dop.] (Dijaška beseda.) Zopet smo imeli ljutomerski Slovenci dva vesela dneva, nemškutarji pa nekaj kislih obrazov. Povod temu so dali narodni dijaki mariborski, osobito gimnazijalci. Došli so bili v soboto in nedeljo v precejšnjem številu (blizu 40) k nam. Uže v soboto zvečer so prepevali po trgu lepe slov. ke pesni, v nedeljo popoldne so imeli slovesen vhod s svojo zastavo, a zvečer je bila v čitalnici njih

beseda, ki se je v lepo okinčanej dvorani pri mnogobrojnem občinstvu v veliko zadovoljstvo navzočim, in v čast dijaštvu izvršila. Neizmerno dober vtis so učinili na nas dobro ubrani pevski zbori, izvrstni četerospevi. Prav dobro je govoril nagovor osmošolec g. Dečko, dober vtis je učinil šaljiv govor g. Babnika. Zato je konec besede tajnik čitalnice čisto prav storil, da se je gg. dijakom za napravljeno besedo v imenu vseh domoljubov zahvalil. Sledilo je potem še petje, bile so napitnice na dijake, na predsednika čitalnice, g. dr. Mravljaka, na trgovca g. Zemljiča, katera sta posebno dijake podpirala, in na vse domoljube.

Domače stvari.

— (Požar na Vrhniki.) V ponedeljek se je vnelo ob 2 popoldne blizu hiše g. Lenasija na Vrhniki, in hitro je nastal strašen požar. Pravijo, da so ogenj zanetili berači. V kratkem času je bilo mnogo poslopij v ognji. Župan g. Jelovšek je brž telegrafiral ljubljanskej prostovolnej požarnej straži prošnjo naj pride na pomoč. Ta se je takoj odpeljala z dvema novima brizgalnicama in 28 mož na Vrhniko, ter je dospela tja ob 5. uri popoldne. Gasili so potem s pomočjo tamošnjih prebivalcev celo noč do 6. ure zjutraj. Razen ljubljanskih dveh brizgalnic bilo je še pet starih brizgalnic pri ognji. Pogorelo je 41 gospodarijev ali 53 poslopij. Škoda je velika, ker so imeli posestniki uže pridelke spravljene. Zavarovanih je veliko pri graškej vzajemnej, pa pri tržaškej Assecuratione adriatica, katero zastopa za kranjsko g. Perdan v Ljubljani.

— (Naš domači polk.) Kolikor ga nij v Bosni, imel je priti iz Trsta v Ljubljano, kakor je bilo poročano. Kvartirniki so bili uže sem prišli, a so se zopet v Trst vrnili, ker je prišlo novo povelje, da ostanejo Kuhnoveci v Trstu, zavoljo tega, ker so drugi vojaki, ki so prišli iz severnih krajev, odšli preko Trsta precej v Dalmacijo.

— (Delanje mostu čez Savo.) Po hrvatskih listih so prinesli tudi drugi časopisi, da se bodo delali kmalu trije mostovi čez Savo, in sicer pri Brodu, starej Gradiški in pri Samcu, ter da je stavljenje tega podjetja prevzel ljubljanski podvzetnik. Poslednje valjda ne bode istina, nego je le zamenjava. Ko-

odpočitka svojim udom, k sebi sklicuje svojo deco in jej pripoveduje za letnega večera pri mesečnej svetlobi o svojih dedih, in jej stavi pred oči podobo za podobo iz narodne povestnice. V zimskih večerih jo pa vadi starikavi oče čitati in pisati v narodnem jeziku, in jej pripoveduje bajke in povesti, ki segajo celo do poganske dobe, in se vrte večjidel okrog spominskih domačih vrhov: Bielobog in Černabog, na katerih so duhovniki „rešilnim bogovom“ prinašali daritve. V resnici prekrasni prizori, ki so nam mogočen porok, da Lužičkih Srbov, katerih toliki napadi nasilstev in krivic nijso uničili, tudi nijedni sostavi in vratolomna germanizačna prizadevanja več ne ponemčijo. Na tako pripravljenej dedičnej narodnej njivi delujejo dalje čvrste sile neustrasene — in delo ima vspeh.“ —

Tako „Občan“. Koliko nauk je v teh vrsticah za nas Slovence. Omenim naj še nekaj. Njih „Matica lužičko-srbska v Budišinu“ bi mogla biti zgled marsikaterej drugej „Matici“. Plača se na leto 2 gld. 40 kr., in zato se dobiva zastoj tudi „matični“ časnik. Lepo bi bilo, da bi bilo tudi kaj Slovencev mej nje-

nimi udi. Za Avstrijo je prvi poverjenik gosp. Fr. A. Urbanek, knjigotržec v Pragi.

Lužičko-srbskega jezika se, kakor vsakega slovanskega jezika, more Slovenec naučiti prav kmalu. Kedor pa zna poljsko ali češko, se ga navadi uže v nekoliko dneh. Da se nekoliko razvidi, kakšen je lužičko-srbski jezik, hočem tu navesti začetek prekrasne pesni iz prvega letnika srbske „Jutničke“, katerega imam baš pri rokah. Glasi se:

Trac dyrbi Serbstwo zawostać,
a Serbska khorow zmahować,
kaz dotho z drewom zelene
te hory steja tuziske.

Dóžz kamen tam na kamenju
se zbeha k nobju móľremu
a Špreje zórtu sleborne
do Serbow zóľny ponese.

Slavin.

Sravniteljnja etimologičeskija tablicy slavyanskijh jazykov — drevne slavyanskago, rus-kago, poljskago, lužičko-srbskago, češkago, slovenskago, serbskago i bolgarskago. Sostavil F. V. Ržiga. St. Peterburg, v tipografiji imp. akad. nauk., 1878.

V tej knjigi podaja pisatelj vsem Slova-

nom prav praktično rokovođstvo naučiti se vsacega slovanskega jezika. Ta knjiga nij kako teoretično delo brez pozitivnih dat, ampak je osnovana na rezultatih učenih slovničarjev: Vostokovega, Miklošiča, Buslajevoga, Maleckega, Pfuhla, Hatale, Janežiča, Daničiča, Cankovega, in tudi učenih leksikografov: Miklošiča, Ranka Potockega, Pfuhla, Janežiča, Karadžiča, Lavrovskega in Bogorovega. Občna pravila o izgovarjavi slovanskih zvukov so napisana v sedmih slovanskih jezikih: po ruski, poljski, češki, slovenski, lužičko-srbski, srbski in bolgarski. Najbolj nam je pa všeč, da je pustil pisatelj vsacemu jeziku svoje pravopisje in je nij zamenil po ruskej navadi s cirilico. Iz teh tablic se vsakdo kmalu lahko privadi temu ali onemu jeziku, tako, da more čitati in razumeti knjige ali časnike, naj se uže tiskajo v Peterburgu, Krakovem, Budišinu, Pragi, Ljubljani, Zagrebu ali Trnovem. Izdaja knjige je prav skrbno uravnana; velika oblika, tisk imperat. akad. nauk je prav ličen. V pristavku so teksti iz evangelija v vseh slovanskih jezikih. S—n.

likor smo mi slišali, delali bodo mostove pijo-
nirji sami, pač pa sta dala ves les ljubljans-
ka gospoda Franc Hren in Luka Tavčar.
V prvem oddelku se je vozilo 130 vagonov
lesa iz Notranjskega na bosensko mejo, drugi
in tretji oddelek pošiljatve pa je bil še večji.

— (Umrli) je v Ljubljani Anton Czerny,
73 let stari cementirarni predstojnik.

— (Tepež.) Na Studencu pri Ljubljani
so se v nedeljo fantje stopili pri priliki izvoza
neke nevestine bale. Več je ranjenih.

— (S Kleka v Dalmaciji) piše sem
vojak Ljubljancin, ki služi na ladiji „Curtatone“,
katera zdaj s torpedi brani morski do-
hod v Dalmacijo Turkom in Lahom:
Ujeli smo blizu Kleka turškega ogleduha ali
špijona in ga imeli na ladiji „Curtatone“. Tam
je bil preiskovan, in našli so, da je imel pod
ramami dve jajci, v katerih je imel pero, čr-
nilo in papir. Na papirju je imel vse natanko
narisan, kako so položeni naši torpedi in naše
mine. Dva dni je bil na ladiji, potem so ga
odvedli v Dubrovnik, kjer mu gotovo zaslu-
žena kazen ne izostane.

— (V Soboti) pri slovenskih Prekmurcih
je — kakor se nam iz tistih krajev piše —
v ogerski državni zbor izvoljen vladni kandidat
Berke; — polunaročni g. Agustič pa je
propadel, kar nij čuda, kajti vlada je baje
7000 gld. na nabiranje glasov porabila.

— (Rojanska čitalnica) vabi na ve-
selico, katera bo dne 15. avgusta 1878. Spo-
red: 1. Deklamacija. 2. Ravni pot, najboljši
pot, vesela igra v 1 delu. 3. Volitev odbora.
4. Tombola. 5. Društvena zabava. Začetek ob
5¹/₂ uri zvečer. Vstopnina za ude prosta, za
neude 20 kr. Odbor.

— (Nova knjiga) v bogoslovni stroki je
ravno kar beli dan zagledala. Naslov ima „Svete
(!) listne bukve“ spisal dr. L. Kiofutar,
častni kanonik in profesor sv. pisma nove za-
veze. Naslov se nam zdi nekamo čuden, da
ne rečem bombasten. Ali je pa razlaganje li-
stov dobro in kako, to presoditi drugim pre-
puščamo. Glede jezika pa resno izpovemo,
da je preveč okoren in kolikor mogote moto-
vilast. Latinizmov, germanizmov in drugih na-
pak vse polno gomzi. Pisateljeva slovenščina
je precej antikvirana. Nema nobene vitkosti
in vnetosti, je tako hladna, skoro brezefektna,
zato je pa toliko bolj skoz in skoz „guade“
polna. Domnevamo, da nekateri duhovni go-
spodje grde nemške spake veselo poberajo, ko
je narod odvrže. Rabi mu še gorensko lokalni
š mesto šč, da tudi poluglasni e se umeje
samo ob sebi; u in v piše poljubno, še Ja-
nežičeve slovnice za svet ne prasa, postavi ga,
kakor kane; raje naj bi se bil držal tistega
u — priporočila v „Novicah“. Hvale vredno
pa je, da piše dobra dela. Pri drugem na-
tisu bode trebalo vsekako več pozornosti je-
ziku žrtvovati. Marsikomu bodo te bukve do-
bro služile, naj si jih omisli, kedor jih treba.
Da so jako neobogato cerkveno slovstvo neko-
liko obogatilo, jih s tega stališča radostni
pozdravljamo iz zatorej dobro došle!

Prebivalci Kranjski!

Kakor uže mnogokrat, kadar je bilo treba
lajšati nesrečo in bedo bojujnikov, krvavečih za
domovino, tako povzdiguje tudi v zdanjem po-
membnem trenutku družba gospij svoj glas, tr-
kajoča na blaga srca človekoljubov, in pro-
seča za one, kateri izvrševajo svojo dolžnost
zastavljajo svoje zdravje in življenje.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Kakor prijatelji, branitelji in miritelji so
šla naša vojna krdela v one dežele, katere so
bile uže mnogo let pozorišče grozovitih bojev,
vendar ne sprejemljejo se kakor ljubi gostje,
temuč s smrtnim orožjem v roki jim stopa
sovražno nasproti slepa razljučena strast. Uže
krvavé hudo ranjeni naši hrabri junaški vo-
jaki, kateri imajo še poleg tega boriti se z
mnogimi ovirami in težavami.

Somestjani! lajšajte jim trpljenje,
preskrbite jim okrepila!

Posebno se obračamo do vas, blage gospé,
do vaših milih src, ker dobro vemo, da se
naša prošnja ne presliši, kjer ona v ljubezni
vladajo. Oj spominajte se vseh onih bitij, ka-
tera doma za soprogom in očetom, za sinom
ali bratom v skrbi in žalosti trepečejo, in
zdaj za svoje ljubljence prosijo Boga! — Za-
radi teh vbočev in zapuščenec pridite tr-
pinom dejansko na pomoč. Kar tem storite,
bode vam tisočkrat povrnilo njih blagrovanje.
Brzo zatorej na delo, blage gospe, položite z
nova, kakor ste že tolikokrat in rodovoljne
storile, tudi zdaj svoj dar na altar domovini!

Vsled privoljenja slavnega deželnega prvo-
sedništva dne 11. t. m. št. 1514/Pr. za na-
bero po kranjske deželi, se spremljejo milo-
dari, kakor šarpija (cufanje) obvezila, perilo,
i. t. d. i. t. d. v družbinem magacinu v tu-
kajšnem poslopij c. kr. deželne vlade (poizve
se pri ondukajšnjem vratarju) z največjo hva-
leznostjo, ter se bodo potlej obrnili v svoj
namen. — Tudi se bodo darovi, kateri bi se
vsled objavljenega poziva avstrijskega patri-
jotičnega društva na Dunaju le temu namenili,
radovoljno sprejemali in njemu pošiljali.

V Ljubljani 12. dne avgusta 1878.

Ljubljanska družba gospij za pomoč
ranjenim in bolnim vojakom.

Razne vesti.

* (Upor?) Magjarski listi „Hon“ in
„Fuggetien Lapok“ poročata, da so se v 69.
ogerskem polku grof Jelačić vojaki uprli svojim
predstojnikom, in da je bil vsak deseti za to
ustreljen. — Dunajski listi pa ne verujejo tega,
mi tudi ne še.

* (Iz Bosne.) Pri onem oddelku, ki je
šel zadnjič v Bosni od Maglaja proti Žepčam
ogledavat, pri katerej priliki je tudi 45 ogerskih
vojakov padlo, bil je tudi nek uradnik, ki bi
moral v Maglaji nakupiti živeža za armado.
Da bi boljše kupčijo napravil, kazal je proda-
jalcem, da ima samo zlat denar pri sebi, in
da bode s tem vse plačal. Ko se je pa oni
husarski oddelek proti Žepčam odpravil so
mohamedanci tega uradnika napadli, ga umo-
rili, in mu njegovih 20.000 gl. v zlatu vzeli.

* (V zrak razletela) se je v Požunu
10. t. m. fabrika za dinamit. Grom je bil
velikansk. 5 ljudi je mrtvih, mnogo ranjenih;
fabrika je popolnem razdejana.

* (Isprave ratificiranega potrje-
nega berlinskega ugovora.) Ratificirani
berlinski ugovor pisan je na pergamentu od
telečje kože. Avstrijski je vezan v rudečem
žametu s črno rumenimi trakovi od svile; na
pokrovu ima lepo izdelanega zlatega avstrijskega
dvoglavnega orla. Državni pečat, izmej
vseh najlepše pritisen, od rudečega voska,
je v teskem zlatom ovoji, na zlatem traku in
tudi takem obrobku. Ratifikacija, v latinskem
jeziku, je od dne 26. julija, ter je na njej
podpisan naš cesar, grof Angrassy in baron
de Pont. Tudi ruska isprava je v rudečem ža-
metu, ter ima na pokrovu ruskega orla. Pečat
od rudečega voska je v velikem zlatem ovoji,
trak in obrobki so srebrni, zlato in črno pre-
pleteni. Ratifikacijo podpisal je car Aleksan-
der v Carskem selu dne 15. (27.) julija; zra-

ven njegovega podpisa stoji tudi ime Gorča-
kovega. Ratifikacija je v ruskem jeziku pisana;
francosk njen prevod podpisal je samo Gorča-
kov. Angleška ratifikacija je vezana prav pri-
prosto v rudečem žametu. in je le od krajice
dne 27. julija, francoska je v plavem vezana,
s podpisom predsednika francoske republike
dne 23. julija, in italijanska ratifikacija vezana
je v močnem belem pergamentu, na kateri je
vtisnena slika sv. Jurja. Turška ratifikacija
vezana je v rudeče-rujav žamet, ter je drugi
iztis nemške ratifikacije in ima podpis: Ber-
lin 29. julija, Frédéric Guillaume P^o Imp^{al} R^{al},
ter podpis grofa Otona Stolberg Wernigerode.

Listnica uredništva: J. S.—a v R. Jako-
nam ustrezete. — y—. Članek dober, tudi mi smo
vašega mnenja, a državni pravdnik ne da govoriti
o tem predmetu.

Umrli v Ljubljani.

10. avgusta: Marija Urbančič, hči kaznilničnega
nadzornika, 8 mesecev, v Elizabetnej bolnici za
otroke, vsled atropije.

11. avgusta: Marija Matozel, hči hišnega po-
sestnika, 19 mesecev, Florijanove ulice št. 13, vsled
sušice. — Jožef Stepic, sin barvarja, 5 let, na rim-
ske cesti št. 15, vsled mrlice.

Tuji.

12. avgusta:

Evropa: Kraus iz Dunaja. — Tavani iz Trsta.
Pri Maliču: Biguet iz Trsta. — Presburger
iz Dunaja. — Widman iz Trsta. — Hoffer iz Gradca.
— Kobler iz Gorice. — Gosleth iz Hrastnika. —
Deutsch iz Dunaja. — Mack iz Gradca.
Pri bavarskem dvoru: Speranzon iz Trsta.
— Pucher iz Radovljice.

Dunajska borza 13. avgusta.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	63 gld.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	65	65	"
Zlata renta . . .	73	90	"
1860 drž. posojilo . . .	111	50	"
Akcije narodne banke . . .	824	—	"
Kreditne akcije . . .	263	80	"
London . . .	115	70	"
Napol . . .	9	27 ¹ / ₂	"
C. kr. cekini . . .	5	10	"
Srebro . . .	100	90	"
Državne marke . . .	57	05	"

Naznanilo.

V mojej izjavi radi razpuščenja tukajšnje fili-
jale moje

trgovine sè slikami od oljnatih barv,
dne 10. t. m., so početkom sledeče besede: „vsled
različnih neprijetnosti.“ —

Ker bi se pa te besede lahko napačno raz-
umele, primoran sem, jih naravnost preklicati, da
se izognem vsakemu kakoršnemu uže tolmachenju.

Ferdinand Rudl

(257)

z Dunaja.

Pijančevanje, tudi v najhujšej
meri, ozdravlja
pod garancijo, tudi da bolnik za to ne vé, in da se
zdravju ne škoduje, iznajdnik **Th. Konetzky**,
izdelavec dišav v Berlinu, N. Bernauerstrasse
Nr. 99. Vpliv te iznajdbe je zdravstveni zbor pre-
iskaval, in so bolniki pred kr. sodnijami s prisego
potrdili. Naj se tedaj naravnost pri meni naroči,
in ne zmeni za ponarejevalce. Zahvalna pisma za-
stojnj in franko. (255—1)

Karel S. Till

trgoestvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2,
zaloga vseh potrebniosti za urade in kupčijstvo;
zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega pa-
pirja. Vse potrebniosti za merjeve (inženirje), sli-
karje in risarje. Najnovejše v konfekciji za papir.
Zapisovalne in opravilne knjige. Izdeljujejo se tudi
monogrami na pisemski papir, visitne karte in pi-
semske zavitke. (158—67)

Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj.
Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.
(159—45)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.